

שם:

חוברת לימודים שבועית

פרשת ויצא

כתה ז'

תשע"ח

תורת ה' תמימה

תלמוד תורה
משיבת
נפש

קרית ישמח משה
גני תקווה

נערך ע"י הרב דוד ויג

פניני הפרשה

ויצא יעקב מבאר שבע וילך זרנה(כוז י)

כשיצא יעקב ללכת לחרן רדף אחריו אליפז בן עשו בצווי אביו על מנת להרגו, וכשפגש אותו אמר לו: יש לי מצות כיבוד אב להרגך. ביקש יעקב על חייו, אמר לו אליפז מה יהיה עם מצות כיבוד אב? ענה לו יעקב: הרי עני חשוב כמת קח את רכושי ותאמר לאביך שאני מת. הסכים אליפז ולקח ליעקב את כל רכושו וליעקב השאיר רק את המקל. כל המעשה הזה מרומז בפסוק הראשון בפרשתינו. ויצא יעקב צדיק אז ישא עשו קולו בבכי מיד בא אליפז רשע שהוא בן עשו ויתן יעקב לו ׀(כ)ל חפציו רק נשאר המקל.

ויפגע במקום וילן שם (כח יא)

ופי' רש"י, מכאן למדנו שתקן יעקב תפילת ערבית, "המתפלל צריך שיכוון בכל הברכות, ואם אינו יכול לכוון בכולם לפחות יכוון באבות. ותמה המגיד מדובנה זצ"ל א.מדוע פותחים אנו כל תפילת עמידה בברכת אבות באזכור זכותם, ב. ומדוע זו היא הברכה החשובה ביותר בכל התפילה? והשיב כדרכו במשל: יהודי התבשר שקרוב משפחתו שהיה זקן וערירי נפטר והוא יורשו. אמנם לא הותיר אחריו כסף וזהב. עשרות בשנים התגורר לבדו בבית ענק במרכז העיר, שלוש קומות ריקות שאיש לא טרח לתחזקם. הזוגיות התנפצו, התריסים נשברו המשקופים התעוותו, הטיח נשר והמרצפות נסדקו. בקצור חורבה. צץ בליבו רעיון לשפץ את המבנה ולהופכו למלון עבור הסוחרים הפוקדים את העיר הגדולה ועיי זה יתפרנס בכבוד. אך הייתה בעיה עם המימון ולכן נגש לבנק למשכנתאות לבקש הלוואה. וענוהו: נשלח שמאי ונשקול את הבקשה, שוב בעוד שבועיים ונגבש תשובה. לאחר שבועיים אמרו לו הבנק החליט לדחות את בקשתך.

פניני הפרשה

חשכו עיניו: מדוע? ענו לו שלחנו שמאי, שבדק את הנכס והודיע שמדובר בחורבה. צחק: לכן עכבתם אותי שבועיים? הייתי אומר לכם מיד! אילו לא הייתה זו חורבה לא הייתי צריך כסף למימון השיפוץ, אבל הקרקע קיימת והשלד קיים וכל מה שצריך הוא שיפוץ בלבד. יש במה להשקיע, יש בסיס! - והוא הצודק.

אמר המגיד מדבנה זצ"ל: וכי מה היא תפילת העמידה שלנו, הלא אוסף בקשות לשכל ובינה, לתשובה ולתורה, לבריאות ולפרנסה- ושואלים ותמהים: האומנם ראויים אנו? ותשובתנו: לא עדיין לא. אבל מבקשים אנו בהלוואה, על החשבון, משכנתא. עונים: נשלח שמאי. שב השמאי ומדווח: חורבה... ואנו עונים: אמנם כן נכון הדבר. אך שלד, יש: אמונת האבות נטועה בנו, מידותיהם מקננות בנו. יש בסיס להלוואה, יש במה להשקיע, דרוש רק שיפוץ. ואנו צודקים. וזה ענינה של ברכת אבות.

"ושמרני בדרך הזה אשר אנוכי הולך" (כ"ה, כ')

ההשגחה הפרטית מלווה את האדם על כל צעד ושעל. מהסיפור הבא הכתוב בברכי נפשי ניתן יהיה להרגיש בחוש שהשם יתברך שם עינו עלינו, ומצילנו מכל צרה וצוקה. האיש שעליו נספר הוא הרב אייזיק רוט זצ"ל, שקידש שם שמים בתקופת השואה, הסיפור שלנו התרחש בשנים שלאחר השואה. בשנים תש"כ- תשכ"ד, כאשר הצורך איכמן נחטף בארגנטינה והובא לארץ כדי להעמידו לדין על פשעיו, נשבעו בניו וחבריו הנאצים, שרבים מהם התגוררו בדרום אמריקה, לנקום ביהודים על חטיפתו. ואכן ארע בבואנוס איירס ניסיון חטיפה של אוטובוס ובו נסעו ילדים יהודים שעשו את דרכם לבית הספר. על מקרה נוסף של ניסיון נקמה מצד הנאצים תקראו בשורות הבאות.

בדרכו לביתו, עמד רבי אייזיק בעבודה של העיר ריו-דה-ז'נרו בברזיל. לפתע נעצרה לידו מכונית ובה שלושה צעירים. הם פנו עליו בגרמנית ושאלו לכתבתו של הרב פינק, רבה של הקהילה החרדית בעיר. רבי אייזק חשב שלפניו בחורים יהודים יוצאי גרמניה, כמותם היו רבים בעיר. היו אלה פליטים שהצליחו לברוח מגרמניה בעקבות עליית

פניני הפרשה

הנאצים לשלטון. הסביר להם רבי אייזיק פנים ואמר שפניו מועדות לאזור בו גר הרב פינק, והוא מוכן להיכנס לרכבם ולהראות להם את ביתו של הרב. לאחר שנכנס למכונית, הבחין רבי אייזיק שהנהג עושה את דרכו בדרכים עקלקלות ופונה אל מחוץ לעיר. כשניסה לברר לאן פניהם מועדות והעיר את אוזנם כי תעו בדרך, מלאו פיהם מים והנהג האיץ את המהירות ופנה אל מחוץ לעיר, שם השתרע יער ענק... רבי אייזיק החל לנסות בכוחו הדל להיחלץ מהמלכודת, ובעט ברגליו בניסיון לפתוח את הדלת, אך הצעירים הגברתנים הצליחו להשכיבו על רצפת המכונית. הבין רבי אייזיק שנלכד במצודתם של רוצחים נאצים והחל לומר וידוי בבכי מר. והנה לפתע האטו החוטפים את מהירות נסיעתם, השליכו את ר' אייזיק מהרכב ונמלטו. בתחילה לא הבין ר' אייזיק ההמום כיצד ארע לו נס זה, אך מיד הבחין במכונית משטרה החולפת לידו ביעף. הוא לא הספיק ליצור קשר עם השוטרים וכבר מצא את עצמו לבדו סמוך ליער. עוד בטרם התאושש, נראתה באופק מכוניתם של החוטפים. עכשיו כבר תפס שהצעירים נבהלו מניידת המשטרה, וסברו בטעות שהשוטרים נוסעים בעקבותיהם ומחפשים אחריהם, לכן השליכו אותו. אך עתה, משחלפה הסכנה, מיהרו לשוב על עקבותיהם ללכוד מחדש את טרפם. הם עצרו ליד רבי אייזיק וצוו עליו להיכנס לרכב. הוא ניסה לסרב אך הם תפסוהו בידיהם, והנה שוב ממלמלות שפתיו את נוסח הוידוי. ושוב כמו בפעם הקודמת, על אף היות קטע כביש זה נידח ביותר, הופיעה במקום מכונית הדורה. משהבחין הנהג שהצעירים מנסים להכניס בכוח את היהודי לרכבם, עצר את מכוניתו ויצא להצילו מידם. החל מכה בהם על ימין ועל שמאל. התפתח מאבק אלים שבסופו גבר המציל על שלושת הגרמניים. הוא לקח עמו את רבי אייזיק ועזב את המקום במהירות רבה. המציל הוביל את רבי אייזיק לביתו ונפרד ממנו בלבביות. רבי אייזיק הפציר בו שיאמר לו את שמו וכתבתו, אך האיש סרב ובקש להישאר אלמוני. רבי אייזיק הפציר בו שיבוא לסעודת הודיה שיעשה למחרת, האיש הבטיח והגיע – ומאז נעלמו עקבותיו. היה זה ללא ספק שליח ההשגחה העליונה להציל את רבי אייזיק. והוא פלא.

פניני הפרשה

וישא יעקב רגליו וילך ארצה בני קדם (כט א)

יש להבין מה הוא הלשון המיוחד "וישא יעקב רגליו" שלא נאמר כבתחילת הפרשה "ויצא וילך חרנה" ?

כנ"ס: משנתבשר בשורה טובה שהובטח בשמירה נשא לבו את רגליו ונעשה קל ללכת.

א. **ה'אברבנאל'** מפרש הפוך, לאחר מראה הנבואה והשהייה במקום קדוש היה קשה לו לעזוב, והיה צריך לשאת את רגליו בכוח.

ב. **ה'חתם סופר'** מבאר: בתחילה כשיצא יעקב מארץ ישראל לחו"ל יצא לאט ובמתינות כדי היוצא מבית הכנסת שנאמר בו "שלא לפסוע פסיעה גסה שלא יראה כבורח מבית הכנסת", שכן היציאה מארץ ישראל היא כיציאה מבית הכנסת. אבל המהרש"א פסק שאם יוצא מבית הכנסת על מנת לחזור אדרבה יש מצוה לרוץ כדי לחזור מהר ככל האפשר לבית הכנסת. לכן לאחר שהתבשר יעקב בחלומו כי ישיב אותו הקב"ה בשלום לביתו, יוצא שיש לו מצוה לרוץ כדי לזרוז את חזרתו ולכן "וישא יעקב רגליו וילך"

ג. **בשם הרי"ד מבריסק:** שעד עכשיו היתה לו ליעקב אבינו קפיצת הדרך ולא הלך בכוחות רגליו, ורק עכשיו התחיל ללכת בעצמו. וזהו, וישא יעקב רגליו".

ויספר ללבן את כל הדברים האלה (כטיג)

כשיעקב הגיע ללבן נזכר לבן שכשהגיע עבד אברהם לחתן את יצחק עם רבקה אחותו הביא הרבה מתנות, לכן רץ לקראת יעקב. וכשראה שלא הביא כלום חשב אולי הביא זהובים והם נמצאים בחיקו ולכן חיבקו, וכשראה שגם שם אין כלום חשב אולי הביא מרגליות והם בפיו לכן נשקו, משהבין יעקב שכל יציאתו לקראתו היא אך ורק בגלל

פניני הפרשה

המתנות, סיפר לו שאלפז לקח לו הכל (רש"י) וזה מרומז במילים הללו **אל תתפלא כי לא הבאתי דבר ברכוש רב יצאתי מן (מ) שם הרשע אליפז לקח הכל.**

ויעש יעקב בן וימלא שבע זאת ויתן לו את רחל ביתו לאשה (כט כח)

מובא בחז"ל שהאבות קיימו את כל התורה כולה, וקשה איך יעקב אבינו נשא שני אחיות, את רחל ולאה?

הרמב"ן תירץ שאפילו שקבלו עליהם האבות כל התורה, זה אך ורק בארץ ישראל, אבל בחז"ל לא היו מקימים, ויעקב נשאן בהיתר לפי שהיה בחז"ל, ויש שהוסיפו שלכן מתה רחל כשהגיעו לא"י בגלל ששם חל איסור ב' אחיות.

המהרש"א ביומא (כח:) תירץ שלפני שיעקב נשאן גיירם, והדין הוא גר שנתגייר כקטן שנולד, ולכן לא חשיב ב' אחיות.

החתם סופר משלב את ב' התירוצים: באמת בחז"ל לא קיימו את התורה, ולכן לפני שעלה לא"י שלח יעקב לקרוא לשתי נשיו להוועץ בהם, איך יעלו לא"י והרי יש איסור בב' אחיות? והן ענו לו "הלא נכריות נחשבנו לו" ודיננו כגר שנתגייר כקטן שנולד, וא"כ אין חיסרון גם בא"י שהרי לא נחשבות לאחיות, ובאופן כזה מותר גם לישראל לאחר מתן תורה.

ויקח לו יעקוב מקל לבנה לח ולוז וערמון ויפעל בהן פעלות לבנות מחשוף הלבן אשר על המקלות (ל, לז)

יש להבין למה נקרא לבן ארמי ורמאי, הרי בתורה מפורש שיעקב אבינו הוא אשר השתמש בתחבולות של מקלות להרבות חלקו על חשבוננו של לבן?

המגיד מדובנא מסביר זאת לפי משל:פקח ועיור קנו אגוזים בשותפות והחליטו לחלקם ביניהם. אמר העיור "הבה נחלק את האגוזים ביושר אתה תיטול אחד ואני אחד" ישבו משני צידי השולחן ושקית האגוזים ביניהם אמר הפיקח 'אחד' ונטל אגוז מהשקית, אמר העיור 'אחד' ונטל גם הוא אגוז, אמר הפיקח 'שנים' ולקח את חלקו אמר העיור 'שנים'

פניני הפרשה

ולקח את שלו. כך התנהלה החלוקה למישרים לפתע התגנב ללב העיור חשש, מי זה אומר שחברי נוהג עמי ביושר הרי אני סומא ואיני רואה את מעשיו, אולי בעוד אני לוקח אגוז אחד לוקח הוא ארבעה וחמישה אגוזים.

המחשבה טרדה את ליבו ולא נתנה לו מנוח והחליט לערוך נסיון כדי לגלות את האמת, מה עשה? כשהגיע תורו, נטל שניים כאחד, וחשב לעצמו אם חברי הגון וישר ודאי יזעק חמס כשיראה שנטלתי שנים במקום אחד. אבל אם הוא בעצמו מרמה וגונב אז ימלא פיו מים כשיראה שאני נוהג כמותו.

הוא הדין ביעקב אבינו, ביקש יעקב לנסות את לבן, אם נוהג הוא עמו באמונה, מה עשה? הציב את המקלות המפוצלות וחשב אם לא ימחה בי לבן אות הוא שמצפוני אינו נקי, ולא אכפת לו שאני עושה תחבולות כנגדו, כיון שהוא מתכנן לנשל אותי מרכושי מכל וכל, ומכיון שלבן אמנם לא מחה ביעקב אבינו ולא הפריעו אות הוא שהוא רמאי.

ואביכן התל בי והחלף את משכורתי עשרת מונים (לא ז)

מסופר על מהר"ם אלשיך זיע"א שפירש בדרשתו על הפסוק הזה, כיצד השתמש לבן בתחבולות ומרמות כדי להונות ולרמות את יעקב, והאריז"ל הקדוש זיע"א שנוכח בדרשה חייך במשך כל הדרשה. בסיום הדרשה, פנו הנוכחים אל האריז"ל בשאלה מדוע חייך במשך כל הדרשה? השיבם האריז"ל, כי נגזר על לבן הארמי להופיע בעצמו בדרשתו של המהר"ם אלשיך, ולהצדיק עליו את הדין, והוא התייצב ליד הפתח והקשיב באוזניים קשובות לדרשת האלשיך הקדוש, ועל כל מין תחבולה שהיה אומר האלשיך בדרשתו, היה לבן הארמי מנענע בראשו ומודה ואומר: אמת נכון הדבר, ולכן חייכתי, כי כל התככים שהזכרו בדרשתו של מהר"ם אלשיך על לבן הארמי, הכל אמת ויציב, ודבר ה' בפיהו אמת, וכל דברי רבותינו אמת וצדק. ויש מוסיפים ואומרים שבסיפור אחת מהרמאויות האר"י ממש צחק וכששאלוהו ע"כ ענה: שבזה לבן התבטא זה מתוחכם ולא זוכר שחשבתי על כך.

"ויצל אלוקים את מקנה אביכם ויתן לי" (לא ט)

פניני הפרשה

צריך להבין מדוע אמר יעקב "ויצל" וכיצד נופל על עושר לשון הצלה?
ומסביר זאת המגיד מדובנא על פי משל: חייט אחד הרחיב עסקיו וזקוק היה לפועל, ומנהג
היה באותה עיר כי חוץ מהמשכורת החודשית שהיו נותנים לפועל, היה מקבל את הבר
והמשי הנותרים לאחר העבודה.

אבל חייט זה היה קמצן ואמר לפועל: אתה תקבל ממני דינר אחד משכורת, אבל כל
השאריות שייכים לי, ולך אין בהם שום חלק. הפועל שהיה במצב דחוק מאד לא התווכח
הרבה עם בעל הבית. וקיבל את העבודה לפי תנאי בעה"ב והתחיל עבודתו במרץ. כשהגיע
יום תשלום המשכורת בא לאדונו ומה נדהם וחשכו עיניו כשאדונו התחיל לתרץ את עצמו:
החודש היו לי המון הוצאות ומעט הכנסות, לכן חכה לחודש הבא. בקושי רב הצליח הפועל
המסכן לעבור את החודש הנוסף, ובבוקר יום המשכורת רץ לאדונו לקבל את שכרו, אך
שוד ושבר. במקום כסף מקבל הוא תירוצים, המצב חמור, אין הזמנות, "חכה לחודש הבא!"
כאן התחיל הפועל לאבד את סבלנותו וכשגם החודש הבא חלף ללא משכורת, הזמין את
החייט לבית דין. וכאן תבע את כל המשכורות, וגם את שווי הבדים. קפץ החייט בזעם: הרי
בפרוש קבענו שבד לא תקבל ומה אתה תובע את השאריות? התערב השופט ואמר: לו
היית משלם לו את משכורתו בזמן, היינו מוותרים על הבדים, אך מכיון שלא שלמת את
המשכורות תצטרך להחזיר את הכל. היינו הכסף עם הבדים. הנמשל: הקב"ה קבע בטבע
הבריאה כי החיות הטורפות מותר להן לטרוף את החלשות. כגון" האריה טורף כבשים
ועיזים. השועל טורף תרנגולות. וידוע שבזמן שיעקב רעה את צאן לבן מעולם לא נטרף
מהצאן. וזה מה שאמר יעקב אנוכי "אחטנה" חטאתי כנגד האריה כי הרי למעשה מותר
לאריה לטרוף מצאן לבן. ואני מנעתי אותו וחטאתי כלפיו. וא"כ ראוי היה כי כל הניצולים
יהיו של יעקב כי רק בזכותו נצלו. אך לבן לא רק את הניצולים לא נתן אלא גם את
המשכורת. שנאמר "ויחלף את משכורת עשרת מונים", וזה כוונת יעקב במעשה המקלות
להחזיר לעצמו את הניצולים, ולכן העושר בא בלשון הצלה לספר על הצלת הבהמות.

פניני הפרשה

"וידתן לו את לאה בתו"

פעמים רבות אנו מדברים על מעשה רחל כאשר גילתה ללאה את הסימנים, אך לא תמיד אנו שמים לב עד כמה המעשה עמוק.

רחל יודעת היטב, ולא רק היא יודעת, כולם מדברים על כך, ששני בנים לרבקה ושני בנות ללבן, הגדולה לגדול והקטנה לקטן. לאה אף בוכה שעות ארוכות ומתפללת שלא תהפוך להיות אשת עשיו.

יעקב אבינו חושש מלבן, ולכן מוסר סימנים לרחל שלא יוכלו לרמות אותו. והנה רואה רחל שאביה מתכוון לתת את לאה ליעקב. היא יכולה לשתוק, ואז כנראה שבחתונה תתגלה הרמאות, יעקב החתן יעזוב את החתונה, ולאחותה יהיו ביזיונות. בכלל לא בגללה, והיא לגמרי לא אשמה בזה. אך זה כנראה מה שיקרה. אז תזכה היא – רחל, להתחתן עם יעקב, להוליד 12 שבטי י-ה, ולהקים את עם ישראל.

אם לא תעשה כך, ותגלה ללאה את הסוד, מסתבר שיעקב יכעס עליה, ולא ירצה יותר להתחתן איתה. אשה מאוד לא נאמנה שמגלה את הסודות של החתן שלה לאחרים למרות שהיא יודעת שזה עלול לגרום לו דבר לא טוב, אף אחד לא ירצה להתחתן עם אישה כזו. ומה יהיה איתה? היא כנראה תצטרך להתחתן עם עשיו, הוא יהיה בעלה, וכנראה כל יום בצהרים הוא יגיע רעב הביתה, יתיישב ליד השולחן, ירים את הראש, יפתח פה גדול, והיא, אשתו, תשפוך לו לתוך הפה את המרק הטעים שהיא בישלה. כי כך עשיו אוכל, כך הוא אמר ליעקב בפרשה בשבוע שעבר: "הלעטיני נא מן האדום האדום הזה...". ממש לא נחמד...

נסכם: אם היא מגלה ללאה, היא מפסידה את העולם הבא, היא לא תזכה להקים את עם ישראל, יהיו לעם ישראל שלש אמהות, שרה רבקה ולאה. וגם לא יהיה לה עולם הזה, כי לחיות עם בעל כמו עשיו, זה ממש לא עולם הזה.

פניני הפרשה

ואם היא לא מגלה לאחותה, היא תרוויח את העולם הבא, כי הרי היא תקים את עם ישראל, והיא תזכה להיות אשתו של יעקב אבינו. אך המחיר הוא שאחותה קצת תתבייש... ולא באשמתה. האם המחיר שווה?
זאת רחל אמינו. היא גילתה לאחותה מתוך ידיעה שהיא מפסידה עולם הבא ועולם הזה, העיקר שאחותה לא תתבייש...

"סֶלֶם מִצֵּב אֶרְצָה וְרֵאשׁוּ מִגֵּיעַ הַשְּׂמִימָה".

רבינו יעקב בעל הטורים לומד מפסוק זה, שגם אם חלילה יהודי חש שהוא מצב ארצה - מצבו גרוע מאד והוא על הארץ, עליו להאמין שהבורא יתברך יכל להביאו למצב שראשו מגיע השמימה - הוא יכל לשוב עד הפיסגה.

מספר על יהודי עשיר, גביר אדיר שהיו לו בתי חרשת רבים, שדות פורחים, ועוד כסף זהב ויהלומים בביתו, שיום אחד התפלל שחרית, ובתפלה הוא אמר את המלים: "משפיל גאים עדי ארץ", ואז הוא התחיל לחשוב: האם הפונה עלי? איך יתכן שהקב"ה ישפיל אותי עד העפר ויקח לי את כל רכושי, הרי גם אם יבואו גנבים ויקחו את כל הכסף והזהב שיש לי בבית, עדין ישארו לי המפעלים, וגם אם המפעלים שלי פתאם יפסיקו לעבוד, עדין יש לי הרבה סחורה מוכנה שאני יכל למכר אותה, ויש לי גם את השדות, ואפלו שפתאם יהיה בעצת ולא ירדו גשמים, עדין אני אהיה עשיר עוד הרבה זמן, וכך המשיך העשיר במחשבותיו שנהיו גרועות מרגע לרגע. לפתע פתאם מוריד היהודי את התפלין שלו, משאיר אותם על השלחן, יוצא מבית הכנסת ורץ רץ...

רוח שטות נכנסה לפתע פתאם ביהודי שלנו, והוא רץ לבית הכמר של העירה. בלי לדפק בדלת הוא פורץ פנימה, וצועק: 'אני חייב לדבר עם הכמר, אבל מיד...'. הכמר רואה מולו את היהודי העשיר מבלבל ומפזר. מה קרה? הוא שואל אותו, והיהודי משיב לו: החלטתי להפסיק להיות יהודי, באתי אליך שתהפך אותי לגוי!!! הכמר הבין שמשהו לא כשורה.

פניני הפרשה

הוא נכנס עם היהודי לחדר, מתישב ליד השלחן, ומתחיל לדבר אתו. היהודי מספר לו על מחשבותיו בתפלה, ומודיע לו שהוא החליט סופית: 'אני לא נשאר יהודי!!!'
הכומר היה פקח, והבין שזה מעשה שטות, ועוד מעט היהודי יתחרט על מה שהוא עשה. לכן הודיע לו הכומר שהוא מוכן להפך אותו לגוי. אך היהודי חייב לחתם לו, שאם בהמשך הוא יתחרט, וישוב להיות יהודי, כל רכושו, כולל כל המפעלים והשדות, כולל כל הפסד והזיהב שיש לו בבית, כולל אפי' הבית עצמו והבגדים שהוא לובש, יחפכו להיות רכוש של הכנסייה. היהודי לא חשב פעמיים, הוציא את עט הזיהב שהיה לו, וחתם...

היהודי חזר לביתו סוער, והלך לנחת. כשקם משנתו, הוא היה רגוע יותר, חשב על השטות שעשה, ושכמוכן אינו רוצה להפך לגוי, אך אז נזכר בשטר שחתם... ועיניו חשכו... הנה הפך אותו השי"ת ברגע אחד מעשיר מפלג, לעני ואביון שאין דומה לו, אפלו הבגדים שהוא לובש עכשו אינם שלו... 'משפיל גאים עדי ארז'... 'סלם מצב ארצה'...

מיד יצא היהודי מביתו ורץ לבעל שם טוב הקדוש שהיה בדיוק בעירה. הוא נכנס אליו, פרץ בבכי מר, וספר את כל מה שהיה, - נותרתי עני ואביון שאין כמוני בכל העולם, מה אעשה רבי???

שאל אותו הבעש"ט: ראית שהשי"ת משפיל גאים עדי ארז. ואתה כבר מאמין בזה בכל לבך. האם אתה מאמין שגם המשך התפלה: 'ומגביה שפלים עדי מרום' גם הוא אמת ויציב? האם ברור לך שכמו שהשי"ת יכל להשפיל אותך ברגע אחד, כך הוא יכל להרים אותך מהמצב שלך עד השמים ברגע אחד? כן!!! ענה היהודי. ברור לי כשמש, ואני מאמין בכל לבי ונפשי שהשי"ת הוא כל... כל... כל... יכול, ושום דבר בעולם לא יכל להפריע לו לעשות את רצונו!!! אם כך לך לביתך ועל תדאג משום דבר.

חזר העשיר לביתו, ובבלבו כבר לא היה אפלו על של דאגה מהשטר שחתם. הרי השי"ת יכל להשפיל גאים ולהגביה שפלים, והוא לבדו מנהיג את העולם. אז מה יש לי לדאג? אף אחד לא יכל לעשות לי שום דבר ללא רצונו של השי"ת.

פניני הפרשה

תוך פְּרִי הַלֵּיכָה, הוא רואה אֲנָשִׁים אֲצִים רָצִים, מְהוּמָה, בְּלָגוֹ, מֶה קָרָה? הוא שואל, 'אתה לא רואה' עונים לו אֲנָשִׁים, הַפְּנִסְיָה וּבֵיתוֹ שֶׁל הַכֹּמֵר וְכֹל מִי שֶׁהָיָה שָׁם וְהַכֹּל הַכֹּל נִשְׂרַף לְחִלוּטִין, לא נותר שְׂרִיד וּפְלִיט...

מצוה מפרשת ויצא

מתלמוד תורה קרית הרצוג בני ברק

כל הזכויות שמורות

מצות עשה תקנ"ב בתורה היא לישא אשה בכתובה וקדושין

זוּיֵב אָדָם לְקַנּוֹת אִשָּׁה בְּאֵזוֹת מִשְׁלֵשָׁה דְרָכִים קֶדֶם הַנְּשׂוּאִין בְּכֶסֶף אוּ בְשֵׁטֶר וְכוּ וְהַעוֹבֵר עַל זֶה וְנָשָׂא אִשָּׁה בְּלִי שֵׁיקָדוּשָׁנָה תִּזְוָלָה בְּטַל מִצְוֹת עֲשֵׂה וְזוּיבוֹנוֹ וְזוּכְמִים לְבָרַךְ עַל מִצְוֹת זֶה הַמְּקַדֵּשׁ אוּ אֲזוּר בְּעִבּוּרוֹ וְהוּא עוֹנֵה אָמֵן. וְנִסּוּז הַבְּרָכָה בְּא"י אָמ"ה אַק"ב וְהַבְּדִלְנוּ מִן הָעֲרִיּוֹת וְאָסַר לָנוּ אֶת הָאֲרוּסוֹת וְהַתִּיר לָנוּ אֶת הַנְּשׂוּאוֹת לָנוּ עַל יְדֵי זִוְיָה וְקַדוּשִׁין בְּא"י הַמְּקַדֵּשׁ עִמּוֹ יִשְׂרָאֵל עַל יְדֵי זִוְיָה וְקַדוּשִׁין וְסֵפֶר לָכֶם יְלָדִים חִבִּיבִים סְפוּר נִפְלָא עַל זִוְיָה נִפְלָא מִהַשְׁמַיִם וְחַתְנָה בְּהַשְׁתַּתְּפוֹת הָאֲבוֹת הַקְּדוּשִׁים.

אחותו של האר"י הקדוש היתה עקרה הרבה שנים ולא זכתה לפרי בטן. על אף שהפצירה באחיה הקדוש שיתפלל עבורה שתזכה לילדים, היא עדין לא נפקדה. פעם אחת כשבאה אליו בכתה הרבה ואמרה לו: הרי על כולם אתה מתפלל, בכל יום אנו שומעים מופתים נפלאים שפעלת בתפלתך ומדוע אגרע מכל אשה בישראל מדוע לא תתפלל עלי, ענה לה האר"י הקדוש. האמיני לי אני דואג לך יותר ממה שאת דואגת לעצמך, אף מה אעשה ושערי השמים סגורים המשיכי להתפלל להשם ונקנה לטוב. מתוך דבריו הבינה שעדין יש תקנה ולכן אמר לה להמשיך להתפלל, חזרה לביתה והמשיכה להתפלל בכל יום. חלפו שבועות עברו חדשים ולא ראתה שנוי חזרה לבית אחיה ופרצה בבכי מעמק לבה, ישבה בביתו יומם ולילה ובכתה בלי הפוגה ואמרה: לא אחזר לביתי כדי שתרגיש את צערי, ותבקע את שערי השמים בתפלתך. יום אחד אמר לה אחיה שובי לביתך ובעזרת השם עוד שנה את חובקת בן. אף אני מזהירך שאסור לך באסור גמור להתפאר בו ולהשתבח במעלותיו. אם תקיימי תנאי זה יקנה בנך לתפארת אף אם חלילה תפשלי ותתפארי בו אין בי עון אם יקרהו חלילה

פניני הפרשה

אסון. שמתה אחותו על הבשורה ושבה לביתה באמונה ותקנה שעומדת להפקד וספרה לבעלה מה שאמר לה אחיה הקדוש, ואת התנאי המגביל שלא להתפאר בו. ואכן פעבור שנה נולד להם בן יפה תאר ויפה מראה. שמתם הרקיעה שחקים עשו סעודה לכל עניי העיר ושמו עליו מכל משמר. כאשר הילד גדל ונהיה בן שנה וחצי התפלאו לראות שהילד חכם ומשפיל קלט מהר את האותיות ואף את הקריאה וכשעדין לא היה בן שנתיים ישב וקרא בתורה פרשיות שלמות והסביר נפלא והיה ממש ילד פלא. בזכרם את תנאו של האר"י הקדוש נצרו לשונם ולא דברו על זה כלום עם אף אחד. בהגיעו לגיל שלוש הביאו אותו למלמד ומיד עלה בהבנתו ובקיאותו על כל הילדים ושמע חריפות שכלו יצא בכל העיר.

ויהי היום והאב ישב בחברת אנשים וכל אחד התפאר ביוצאי חלציו. והאב לא יכל להתאפק ענה ואמר בפה תתפארו לשוא בני עולה על כל ילדי המלמוד תורה עשרת מונים, עוד לא נשלמו לו שש שנים וכבר לומד גמרא בעמקות עם תוספות וראשונים. הדברים יצאו מפיו ובנם היחיד נהיה חרש. פראות האם את גודל האסון נסעה עמו לאחיה והתנפלה לרגליו והתחננה לו להציל את בנה יחידה. אחיה לא היה יכול לעמוד בהפצרותיה התפלל להשם וכרגע חזר הבן לשמיעתו ונהיה כאחד האדם. אז אמר האר"י הקדוש לאחותו, הפעם הצלחתי בתפילתי לשנות את הגזרה אף דעי לך שאם חס וחסלילה עוד פעם תתפארו בו אין לך מה לבוא אלי כי לא אוכל להושיעה כלל.

לקחה האשה את בנה וחזרה בשמחה לביתה וקבלו עליהם ההורים להזהר ולהשמר מכל דבור בשבחו באשר הוא בנפש הילד. שנים חלפו ונזקרו שניהם בדבר ובנם פרח לתפארת. פעם ישבה האם בחברת רעותיה וכל אחת שבחה את בנה או נכדה ובלהט הדברים שכחה מהאסור ואמרה: כלכם לא מגיעים לקרסולי בני שהוא רף בשנים ולומד חברותא עם רב העיר וכלם מתפעלים מחריפותו. הדברים אף יצאו מפיה ועניי הבן נסתמו. ראתה האם את האסון שהמיתה על בנה ותמרר בבכי בחשבה שאין לה מנחם פי אחיה הזהירה באזהרות הרבה שבפעם הבאה אין לה מה לבוא אצלו כי לא יוכל לעזור לה. אף אחר שהתיישבה בדעתה החליטה לנסע בכל זאת לאחיה אולי תבוא ישועה לבנה. כאשר הגיעה וראה את הנער כי עור הוא אמר לה מדוע נתת את פיה לחטא הרי הזהרתיך כמה פעמים בדבר, צר לי לא אוכל לעזור לך. ועיניה דומעות ללא הרף ותאמר לאחיה

פניני הפרשה

הנה בני בבייתה נתון לה במתנה, איני זכאית לגדל בנה בן חמודות יגדל בבייתה ואני אשוב בנגון לבייתי. ובדברה ירדו פלגי מים מעיניה חבקה את בנה ונתנתו לאחיה. ניסה אחיה לנחמה ואמר לה. טוב השאירי את בנה פאן ואם ירצה השם תזכי להיות בתוונתו. ולשמוח אתו. ישב הנער בבית דודו ושמע את למודו ועולמו חשף בעדו אין לו אב ואם ואינו יודע אם משהו דואג לו או לא. לימים בא אליו דודו בחצי הלילה ואמר לו אני כותב לה קמיע ואתה תלבש אותו על צנארה ותלך אל המקום אשר יובילוך רגליך. אל תפקד ושמה תפול בבורות כי בקמע יש שם קדוש ובעזרת השם תגיע למקום שיהיה טוב מאד עבורך. חבקו ואמר לו חזק חזק, והנער נשא את רגליו והלך. אמנם לראות לא יכל אף לעיוורים יש חוש הריח והשמיעה מאד מפתח, והריח ששנכנס ליצר מלבלב. המשוף ללכת עד שהגיע למבוך עצים ולא יכל להתקדם. ואז שמע מרחוק קול של אנשים והיה נראה לו שהם מתקרבים אליו ואכן כה היה אחר כמה דקות הגיעו אליו האנשים לקחוהו והביאוהו לבייתם ואמרו לו תשאר אצלנו עד שגיע הזמן ונשלחך מפאן. ופתאום נפקחו עיניו וראה אור בוחק והבין שהגיע לגן עדן התחתון וראה שם את אבות העולם וקדושי עליון וישב שם עם קדושי עליון ולמד תורה בנגלה ובנסתר עד שנעשה כמעין המתגבר..

כשמלאו לו שלש עשרה שנה אמרו לו האנשים הנה ישבת בינינו עד היום הנה והשגת מה ששכח נפשך להשיג והנה הגעת לפרק איש. לכן קח לה בגדים אלו ואסור לה להסירם מעליה עד שתראה אותנו. וכשתלך מאתנו תגיע למקום אחד שיש שם יהודי חוכר ריחים (טחנת קמח) וכשתגיע אליו אמור לו שמלאכתך הוא טוחן ברחים ועל כל השאלות שישאלך תאמר איני יודע ותעשה עצמה כבור ועם הארץ שאפילו התפלה אינה שגורה בפיו ותלמד ותתפלל כשאיש לא יראה. כעבור זמן יבוא איש וישאלך אם אתה רוצה להתחתן עם בתו ומגיד כן. ישאלך אם תסכים לבוא עמי לבייתי ותסכים, ותלך עמו למקום מגוריו. אף זכור אסור לה להחליף את הבגדים האלו עד שתראה אותנו. שמע הנער לקול מוריו ועשה ככל אשר צוה.

יצא והלך הרבה זמן ביצר עד שהגיע לבית חוכר הריחים והחוכר נתן לו לעבוד בבית הריחים. וכשתראה שאינו מתפלל שאלו מדוע אינו מתפלל וכי אינה יהודי ואינה מקים מצוות השם? ענה לו הנער גדלתי בלי אב ואם מגיל צעיר ואחר כך נודתי ממקומי ואף אדע לקרא ולהתפלל, אדרבה

פניני הפרשה

הבא לי מורה שילמדני. הבטיח לו החוכר שישכר לו מורה ללמדו ושמח הנער מאד. לימים נכנס החוכר וראה את הארזים מלאים קמח, לא הבין שזו ברפת השם שנשלחה לו בזכות הנער אלא חשב שהפועלים הקודמים היו גונבים חלק מהקמח אך הנער הוא תם וישר לכן הפל מלא ואכן בעל הריחים התעשר וברפת השם שרתה בכל אשר לו כמו אצל פוטיפר של יוסף במצרים, אך לא זכר את הבטחתו להביא לו מורה ללמדו קריאה.

בעיר רחוקה משם היה רב חשוב ומיחס שהיה מעטר בכל מדה טובה ולו בת יחידה ברה פתחה, מכשרת ומיחדת, וכיון שהרב היה תלמיד חכם גדול וגם גביר בעמיו שאף תמיד שחתנו יהיה אחד מלמדני הדור שיזכה להיות גדול הדור הבא. ויהי באחד הלילות ראה את אביו בחלום ואמר לו בני יקירי בכפר המרחק מאד יש חוכר של ריחים ושם נער עובד בנאמנות דע לך שהוא הזווג של בתך. מהר והביאהו אליך ויהיה חתנה. באותה לילה ראתה גם אשתו של הרב את החזיון הזה, ואף בת הרב ראתה אלא שזקנה הוסיף לה בחלום אל תביטי אל מראהו כי האדם יראה לעינים והשם ללב. והיה אם תמאני בו ולא תנשאי אליו לא תמשיכי לחיות בעולם זה. ובבקר השתוממו לשמוע ששילשתם ראו אותו חלום והבינו שיש אמת בדבר ובפרט שאים על הבת שאם לא תנשאי אליו היא תמות לכן שָׁכְרוּ עֲגָלָה רְתוּמָה עִם צֶמֶד סוּסִים אֲבִירִים וַיֵּצְאוּ לְדַרְכָּם.

כשהגיעו לכפר של החוכר חפשו מקום לנות ראה החוכר רב חשוב בעמיו קבל אותו בסבר פנים יפות ועשה סעודה לכבודו. בתוך הסעודה שאלו הרב על פרנסתו ענה בעל הבית פרנסתי מצויה מבית הריחים. היו לי בעבר כמה עובדים וכלם היו חכר גנבים עד שזמן לי השם איש בור ועם הארץ לא ידע מימינו לשמאלו אך נאמן מאד והוא לא נוגע בכל אשר יש לי. קדם היו התבות מלאות בקמח בקשי עד חצים ועתה מלאים על גדותיהם יום יום, אבל מעיי המו עליו כי לא ראיתי בשום מקום בור כמוהו שאינו יודע אפילו לברך על הלחם. רצה הרב לשלוט לקרא לנער כדי שיראהו, ענה בעל הבית שהבחור כבר אכל את ארוחתו ולא ירצה להתבטל ממלאכתו בשאר היום מתר בארוחת צהרים תוכל לראותו.

בעל פרחו נשאר הרב ללון אצלם וחכה לזמן ארוחת הצהרים ואז נכנס בחור וישב ליד השלחן לא אמר שלום לכלם וחכה לארוחתו. כשראהו הרב פתח עמו בשיחה וכששמע את קולו הגס וראה את

פניני הפרשה

לבושו נפל לבו בקרבו, הגה יהיה חתני, אף התעשת כי ידע שפנפוש בתו הוא ונסה לעמוד עליו אם אכן כן הוא או מסתיר את עצמו אף לא ירד לסוף דעתו. בשעת האכילה נדמה היה לרב שלא ברך על האכל לפניו ושאלו האם אינו מברך, ענה הבחור מנין לי לדעת מה לברך גדלתי בלי אב ואם מגיל צעיר ואחר כך נודתי ממקומי ואיך אדע לקרא ולהתפלל, אדרבה הבא לי מורה שילמדני. אמנם הבטיח לו החוכר שישכר לו מורה ללמדני אף לצערי בנתם עוד לא הביא לי אדרבא יעורר הרב את בעל הבית שיזמין עבורי מלמד. אמר לו הרב הנני מוכן ומזמן ללמדך תורה אם תרצה לבוא איתי. ענה הבחור אעשה ככל אשר יצווני הרב ובלבד שילמדני תורה. שאלו הרב התאבה לבא עמי ולהיות, אמר הבחור אם מהשם יצא הדבר אלה אחריו.

באו הרב והנער אל החוכר לומר לו שהם הולכים פעם החוכר ואמר עד שסוף סוף מצאתי עובד נאמן מדוע אמה לוקח לי אותו. הרי הכנסתי אותך בצל קורתך ונהגתי בך כבוד רב מדוע תשיב לנו רעה ותקפח את פרנסתינו. וכששמעה האשה באה אחרי בעלה בקולות ובקקים האם כן נאה לרב בישראל להשיב רעה תחת טובה. סוף דבר הצליח הרב לפייסם תמורת מאה זהובים וגם אז לא בלב שלם שלחוהו. ונפרדו ממנו לשלום.

בדרך אמר הרב לנער לפני בואנו לעירי אקנה לך בגדים חדשים כי לא נאה לי שתלך בבגדים אלו אף הנער לא ענה דבר. אף כאשר נתן לו הרב את הבגדים החדשים ללבש סרב ואמר: כל מה שיאמר לי הרב אעשה אף הבגדים האלו ישארו על גופי ולא יסירם ממני בשום אופן. ניסה הרב להסביר לו ראה אנחנו מאצילי הארץ ונכבדיה ואני רוצה לתת לך את בתי לאשה ולא נאה לי שהאיש שהוא חתני ילבש בגדים אלו אף כל דבריהם לשוא היו. הוא לא מוכן בשום אופן להחליף את בגדיו. כשראו שדבריהם לא מועילים חדלו לדבר אליו.

נסעו הרב ובייתו ונפשם מרה עליהם על מזל הבת שתנשא לו וכשהגיעו לעיר ויצאו כל אנשיה לקראתו הביטו זה אל זה הימכן שרב העיר יבחר חתן לבתו אדם ריק ופוחז ולא האמינו למראה עיניהם. גם הרבנית פראתה אותו נחמץ לבה בקרבה אף לא אמרה דבר כי ידעה שחיי בתה תלויים בזה. ישב הבחור בבית הרב והרב טרח ללמדו תורה ושמח פשראה את התקדמותו שכבר יודע לברך ומעט להתפלל, והפסיק לדבר אתו על בגדיו כי חשב בעוד זמן כאשר ידע ללמד וירצו

פניני הפרשה

להלבישו אצטלא דרבנן ודאי יחליף בגדיו מעצמו. חלפו שנים והבת כבר גדולה ואין טעם לחפות סתם ניסה הרב ללחץ את הנער שיסיר את בגדיו אבל הוא התעקש ואמר בגדים אלו חביבים הם לי לא אוכל להסירם ממני אז עלו הרהורים בלב הרב מי אמר שבאמת הוא זווגה של בתי, שוב הגיע אליו אביו בחלום ואמר לו אל תבט אל מראהו דע לך כי הוא נרק הוא זווגה של בתך ותזהר על חיי בתך.

אמר הרב אקרא לנערה ואשאלה את פיה, ענתה הבת אם זה רצון השם ואם בעיניך אבי הדבר טוב לא אביט על מראהו ואמלא את רצונה. אמר האב אם פן נקבע יום החופה ונכין צרכי חתן וכלה. דברו עם החתן וגם הוא הסכים לאותו יום הכינו בגדי חמודות לחתן כי האמינו שלכבוד החתונה יאות להחליף את בגדיו וכן לפלה, ובהגיע שבת האופרוף בקשו ממנו להחליף את בגדיו אף הוא מתעקש ובשום אופן אינו מוכן. באה אליו הפלה בבכיות ובדמעות ואף אימה שלא מוכנה להתחתן על חתן שפך לובש אף הוא ענה אם אינך רוצה איני מכריחה להנשא לי, את הבגדים לא אוריד. עברה שבת זו והחתן עלה לתורה בבגדיו הישנים למגנת לבם של הרב ומשפחתו.

בהגיע יום החופה בו צמו החתן והפלה, נסו שוב משפחת החתן לדבר עמו להחליף את בגדיו אף ללא הועיל. החתן הסתגר בחדרו ומחכים לעת ערב מועד החופה. אחר הצהרים הגיע לבית הרב רועה אחד ובידו מקל עבה ושאל בקול גס האם נמצא פאן פלוני בן פלוני, והסביר להם שהוא ידיו של החתן ששהו יחד שנים רבות הראו לו את החתן נגש אל החתן ונהרה התפשטה על פני שניהם הרועה טפח לחתן על שכמו והחתן השיב לו אהבה רבה, ונכנס עמו לרבנית ובקש הביאו בבקשה לחברי זה כוס יין שרף משבח ומגדנות. כששמעה הרבנית את דבריו פרצה בכי וקולה נשמע בכל הבית כי דבריו היו לה כמדקרות הרב. אף בני הבית השפילו להשתמש בחברו זה לשכנעו שיחליף את בגדיו לכן התניפו לו ונתנו לו סעודה יפה. ובקשו ממנו שישכנע את החתן שיחליף את בגדיו. אמר להם הרועה אל תדאגו חברי הוא ומה שאמר לו יעשה. אני מבטיח לכם שיחליף את כל בגדיו לפני החופה. וכשפילה לדבר לקח חלצה ונעלים ובא לחתן ובקשו ללבשם, ומיד צית לו החתן פשט את החלצה שלו ונעליו הפלואים ולבשם לשמחת כולם. אמרו לו אמור לו להחליף את כל בגדיו ענה הרועה. עוד תזון למועד חפו יבואו מחתנים אחרים וילבישו לו את בגדיו. כשהגיע זמן החופה

פניני הפרשה

התחילו האנשים להאיץ בַּחֲתוּן וּרְעֵהוּ שְׂיִתְלַבֵּשׁ וַיָּבֹא לַחֲפָה אָמַר הַרוּעָה מֵהַחֲפִזוֹן וְכִי הִסְתַּחַן יְלֹוד עַץ הוּא יֵשׁ לוֹ אִם וְדוֹד וְהַרְבֵּה רַעִים וַיִּדְיִדִים גְּדוּלֵי הַדּוֹר שְׁלֹמְדוֹ עָמְדוּ וְצַדִּיקִים נוֹסְפִים לָמָּה לֹא תִחַכּוּ עַד שְׂיָבֹאוּ הַמְּחֻתָּנִים. נִדְהָמוּ הָאוֹרְחִים וְחִכּוּ לְבֹא הַמְּחֻתָּנִים זְמַן רַב, וּלְאֵט לְאֵט נִשְׁמְטוּ הָאֲנָשִׁים זֶה אַחֵר זֶה וְנִשְׁאַרוּ בַּרְק הַמְּשֻׁפָּחָה הַקְּרוּבָה. וַיִּכְשֶׁהֲגִיעַ חֲצוֹת הַלַּיְלָה נִשְׁמַע קוֹל מְצַהֲלוֹת סוּסִים דוֹהָרִים וּמְרַכְבוֹת רְתוּמוֹת. וְעַמְהֶם קוֹל זֶמֶר עָרַב לְאִזּוֹן. וְאִזּוֹ הַפֶּה הַרוּעָה לְבַדְחָן וּמִטָּהוּ הַפֶּה לְמִטָּה קְסָמִים וּבְדַח וְשִׁימַח אֶת כּוֹלָם בְּבִדְיָחוֹת נְעִימוֹת וּמְרוֹמְמוֹת.

כְּשֶׁנֶּעְצָרָה הַעֲגָלָה הִכְרִיז הַרוּעָה בְּרוּךְ הַבָּא רַבִּי אַבְרָהָם בְּרוּךְ הַבָּא רַבִּי יִצְחָק, רַבִּי יַעֲקֹב, רַבִּי דָּוִד, רַבִּי אֱלִיהוּ, וְכֵן בְּשֵׁם כָּל הַצַּדִּיקִים שְׂבָאוּ לְהַשְׁתַּתֵּף אַחֵר כֵּן הִכְרִיז יַעֲמֹד רַבִּי דָּוִד רֹאשׁ הַמְּשׁוֹרְרִים וַיִּשְׁמִיעַ מְנַעֲמֹתָיו לְכַבוֹד הַחֲתָן וּנְעִימָה עָרְבָה הַשְׁתַּפְּכָה בַּחֲלָל הַמָּקוֹם שִׁירָה שְׁלֹא נִשְׁמָעָה כְּמוֹהָ מִיָּמֵי עוֹלָם. כְּשֶׁפָּסְקָה הַשִּׁירָה נִפְלָא אִם הִסְתַּחַן עַל צִנְאָר בְּנֵה וְאַחֵר כֵּן עַל צִנְאָרֵי הַכֶּלֶה. מִיָּד לָקַח הַרוּעָה אֶת הַבְּגָדִים הַמְּפָאָרִים וְהִכְרִיז יַעֲמֹד רַבִּי אַבְרָהָם וַיִּלְבִּישׁ אֶת הַחֲתָן אֶת הַמַּעֲעִיל, יַעֲמֹד רַבִּי יִצְחָק וַיַּחְגֵּר אֶת הַחֲתָן בְּאַבְנֵט, יַעֲמֹד רַבִּי יַעֲקֹב וַיִּשֵׂים כּוֹבַע עַל רֹאשׁ הַחֲתָן, יַעֲמֹד רַבִּי יִצְחָק דָּוִד הַחֲתָן וַיַּעֲטִפְהוּ בְּגָלִימָה. וּלְקוֹל נְעִימוֹת נְגוּנוֹ שָׁל רַבִּי דָּוִד צָעְדוֹ הַזּוּג לַחֲפָה. אַחֵר הִסְתַּחַן דָּרַשׁ הַחֲתָן דְּרוֹשׁ עָמוֹק בְּנִגְלָה וּבְנִסְתָּר וְכָל הַצַּדִּיקִים הַשְׁתַּתְּפוּ בְּנִפְחֵי הַדְּרָשָׁה וְהַשְׁמָחָה הִיָּתָה כְּקַבְּלַת הַתּוֹרָה. אַחֵר כֵּן רָקְדוּ כּוֹלָם עַד אֹר הַבֶּקֶר וְאִזּוֹ נִעְלְמוּ כּוֹלָם פָּרַט לְהָאָר"י הַקְּדוֹשׁ וְאַחֲתוֹ. הָאָר"י שָׁקָה אֲצֵלָם עַד אַחֲרֵי הַשֶּׁבֶת וְאִם הִסְתַּחַן נִשְׁאַרָה אֲצֵלוֹ כָּל יְמֵי חַיָּיהָ וְשִׁבְעָה מִבְּנֵה רֹב נִסַּח כֵּן יִזְכְּנוּ הַשֵּׁם לְשִׁמּוֹחַ וּלְהַתְעַנֵּג בְּשִׁמְחַת צְאָצְאֵינוּ וְלִרְאוֹת בְּנִים וּבְנֵי בְנִים עוֹסְקִים בַּתּוֹרָה וּבְמִצְוֹת אָמוֹן.

מקורות ספר אוצרות המעשיות חלק ב' בהוצאת ברזני ירושלים

בברכת שבת שלום

הרב דוד ויג

פרשת ויצא

1. למה כתבה התורה פעם נוספת שיעקב יצא מבאר שבע?
2. למה כתוב "ויצא יעקב", ולא כתוב "יילך יעקב"?
3. מה הפשט "יילך חרנה"?
4. באיזה מקום פגע יעקב? ומנין לומדים זאת?
5. איזה לשון הוא "ויפגע"?
6. למה כתוב: "כי בא השמש", ולא כתוב: "ויבא השמש"? ולמה היא שקעה?
7. למה שם יעקב אבנים מראשותיו?
8. למה כתוב קודם שיעקב לקח "מאבני המקום" - לשון רבים, ואח"כ כתוב "ויקח את האבן". - לשון יחיד?
9. מה לומדים מהפסוק "וישכב במקום ההוא"?
10. למה כתוב קודם "עולים" ואח"כ "יורדים"?
11. למה אמר הקב"ה "...ואלקי יצחק" בשעה שיצחק היה עדיין בחיים?
12. מנין לומדים שהקב"ה קיפל את כל א"י תחתיו? ולמה עשה זאת?
13. למה הוצרך השי"ת לומר ליעקב: "זהנה אנכי עמך"?
14. מה התכוון הקב"ה באומרו "את אשר דברתי לך"?
15. מה התכוון יעקב באומרו "ואנכי לא ידעתי"?
16. באיזה מקום עמד הסולם על הקרקע? כנגד איזה מקום הגיע ראש הסולם? היכן היה אמנם שיפועו? ומה החשבון בזה?
17. מה משמע מהגמ' שהקב"ה אמר 'אפשר צדיק זה בא לבית מלוני ויפטר בלא לינה? ומה משמע מהגמ' שיעקב קראו לירושלים בית א-ל? ומה קשה לרש"י על זה?
18. מה מתרץ רש"י על זה? ומה ההבדל בין קפיצת דרך זה לשאר קפיצת דרך?
19. למה לא עיכב הקב"ה את יעקב כשהיה בהר המוריה? ולאן הוא כבר הגיע?
20. למה קראו למקום הזה 'בית א-ל? ולאיזה עיר הוא סמוכה?
21. איך קראו האבות - אברהם, יצחק יעקב - למקום המקדש?
22. מה לומדים מהפסוק "וזה שער השמים"?

פרשת ויצא

23. היכן אמר השי"ת ליעקב את ההבטחות? "אם ירדה אלקים עמדי, ושמרני... ונתן לי לחם לאכול... ושבתי בשלום אל בית אבי, והיה ה' לי לאלוקים?"
24. מה הפשט "והאבן הזאת...?"
25. מה התכוון יעקב באומרו "יהיה בית אלוקים?"
26. מה לומד רש"י מהפסוק "וישא יעקב רגליו"?
27. איזה מילה חסרה בפסוק "ישקו העדרים"?
28. איזה לשון הוא 'ונאספו'? 'וגללו'? 'והשיבו'?
29. מה ההבדל בין "רחל באה" בפסוק ו', ל"רחל באה" בפסוק ט' בפשט ובטעם המקרא?
30. למה אמר יעקב "הן עוד היום גדול" וגם אמר "לא עת האסף המקנה"?
31. בפסוק "כי לא נוכל...". מה לא נוכל? ומה הפשט בפסוק כאן "וגללו"?
32. למה בכה יעקב? ולמה הגיע לחרן בלא כלום?
33. מה התכוון יעקב באומרו "כי אחי אביה הוא"?
34. למה רץ לבן אל יעקב וחבק אותו ונשק אותו?
35. מה סיפר יעקב ללבן? ומה התכוון לבן באומרו "אך עצמי ובשרי אתה"?
36. מה הפשט "הכי אחי אתה ועבדתני חנם"?
37. למה היו עיני לאה רכות?
38. איזה סימנים נתן יעקב ללבן באומרו "ברחל בתך הקטנה" ולמה נתן כל הסימנים הללו?
39. מה התכוון יעקב באומרו "כי מלאו ימי"?
40. למה רק בבוקר היתה לאה ולא בלילה?
41. מה הפשט "שבוע זאת" ומהיכן מדייק רש"י את זה?
42. למה כתבה התורה "שבע שנים אחרות"?
43. למה קראה שמו 'ראובן' לפי טעם הפסוק? ולפי פירוש רבותינו?
44. למה אמרה לאה כשילדה את לוי "עתה הפעם ילוח אישי אלי"?
45. איזה ברכה היתה לשבטים שכתוב בהם "על כן" ובאיזה שבט לא היתה ברכה זאת? ומה הטעם?
46. מדוע כתוב בלידת לוי "על כן קרא שמו לוי"?

47. למה כשילדה לאה את יהוה אמרה "הפעם אהיה את ה'?"

48. באיזה דבר קנאה רחל בלאה?

49. מה התכוונה רחל באמרה "הבה לי"? ומה לומדים מהפסוק "ואם אין מתה אנכי"?

50. מה התכוון יעקב באומרו לרחל "התחת אלקים אנכי, אשר מנע ממך...?"

51. מה הכוונה "על ברכי"? ולמה אמרה רחל ואבנה "גם אנכי ממנה"?

52. מה הכוונה ברש"י 'דנני וחייבני וזכני'?

53. מה הפשט בפסוק "נפתולי אלוקים נפתלתי" לפי מנחם בן סרוק, ולפי רש"י?

54. לפי רש"י ומנחם בן סרוק מה הפשט "גם יכולתי"?

55. מה הפשט בפסוק זה לפי התרגום?

56. למה נתן לבן את זלפה שהיתה צעירה מבלהה ללאה בתו לשפחה?

57. מה הפשט "בגד"? ולפי הר"א ברש"י למה נכתב תיבה אחת?

58. מה הפשט בפסוק "באשרי כי אשרוני בנות"?

59. למה ספרה התורה שראובן הביא דודאים בימי קציר חיטים? ומה הפשט דודאים?

60. למה לא זכתה רחל להקבר עם יעקב?

61. מה התכוונה לאה באמרה "שכר שכרתיך"?

62. מה לומדים מהפסוק "בלילה הוא"?

63. מה הכוונה בפסוק "וישמע אלקים אל לאה"?

64. מה הפשט "זבדני אלקים זבד טוב, הפעם יזבלני אישי"?

65. למה קראה לאה את שמה דינה?

66. מה זכר אלקים לרחל? ומה הפשט בפיוט: 'הארמון כבט שלא חלה צבה לקחתה לו ונתבהלה'?

67. מה הפשט "אסף אלקים את חרפתי"?

68. למה אמרה רחל "יוסף ה' לי בן אחר"?

69. למה רק כשנולד יוסף רצה יעקב לחזור וכבר לא פחד מעשו?

70. מה התכוון לבן באמרו "נחשתי"?

71. מה התכוון יעקב באומרו "ואת אשר היה מקנך אתי"? ומה הפשט "ויברך אותך ה' לרגלי"?

פגשת ויצא

72. למה אמר יעקב "מתני אעש גם אנכי לביתי"? **מה היה צריך לבן להסיר מהצאן ומהכבשים? ומה ההבדל בין 'נקוד' ל'טלוא'?**
73. **מה ההבדל בין שה, כבשים, ועיזים?**
74. **מה התכוון יעקב באומרו "והיה שכרי...". מה יהיה שכרו?**
75. **למה רצה יעקב שלבן יקח משם את הנקודים והטלואים ואת החום בכבשים?**
76. **מה הפשט "וענתה בי צדקתי"?**
77. **איזה לשון הוא "הן"? ולמה אמר "לו יהיה כדבריך"?**
78. **מה הפשט תישים? עקודים? כל אשר לבן בו?**
79. **מה הכוונה "צאן לבן הנותרות"?**
80. **כמה מקלות לקח יעקב? מאיזה מינים לקח? ומה הפשט: "ויפצל בהם פעלות לבנות מחשוף הלבן..."? **מה הפשט "ויצג"? היכן שם יעקב את המקלות? ומה הכוונה בפסוק "ויחמו הצאן אל המקלות"?****
81. **איזה עוד תחבולות עשה יעקב הנלמדות מהפסוק: "והכבשים הפריד יעקב"?**
82. **איזה עוד תחבולות עשה יעקב הנלמדות מהפסוק: "והכבשים הפריד יעקב"?**